

ЛІКУВАЛЬНА РОБОТА – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНОГО ФАХІВЦЯ

Ждан В.М., **Вороной Є.О.**, Бобирьов В.М., Скрипник І.М.

Святкування 90-ї річниці ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» спонукає нас до всебічного висвітлення славетних сторінок його існування. Однією з найбільш яскравих і шляхетних з них є лікувальна робота.

Надання медичної допомоги є невід’ємною складовою частиною роботи будь-якого вищого навчального закладу медичної галузі. Кожен колектив і наш – не виняток, пишається своїми видатними попередниками, на прикладах самовідданого життя яких виховувалося не одне покоління майбутніх лікарів. З перших років створення нашого навчального закладу співробітники-клініцисти були залучені до надання медичної допомоги населенню Полтавської області та найближчих регіонів.

Біля витоків наукової та практичної хірургії в м.Полтаві стояли талановиті лікарі та видатні вчені. Так, у 1883 році молодий лікар-хірург Полтавської губернської лікарні М.П.Коробкін вперше в Росії виконав складну, на той час, операцію на легенях з ефективним результатом. З Полтавською губернською лікарнею пов’язане життя неперевершеного хірурга-оператора, вченого М.В.Скляфосовського, який жив та працював у Полтаві в 1900-1904 роках.

Засновниками наукової та практичної стоматології України та всього Радянського Союзу, починаючи з 1921 року, були вчені-стоматологи одонтологічного факультету, який на той час входив до складу Харківської медичної академії та налічував 17 кафедр. Серед них були 4 кафедри стоматологічного профілю. Однією з них, а саме кафедрою консервативного зуболікування з пропедевтичною одонтологією, завідував професор Ю.М.Гофунг – талановитий організатор, лікар, педагог, учений. Його роботи по вивченню хвороб пульпи та розроблена класифікація пульпіту знайшли широке визнання у практиці. Значний вклад у розвиток вітчизняної стоматології вніс професор І.А.Безельман – він заснував на кафедрі навчально-лікувальне відділення, відділення стоматології дитячого віку. У роки Великої Вітчизняної війни він керував стоматологічною службою на одному із фронтів.

Засновником вітчизняної хірургічної стоматології був професор М.Б.Фабрикант, який у 1921 році створив кафедру хірургічної стоматології. Учасник чотирьох війн, він зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної травматології та відновної хірургії щелепно-лицьової ділянки, розробив та впровадив оригінальні методи операцій на нижній щелепі, був обраний почесним членом Всесвітньої наукової асоціації стоматологів.

Значний внесок у розвиток вітчизняної системи охорони здоров’я внесли наші попередники, представники лікувальних спеціальностей.

Починаючи з 1932 року по 1938 рік кафедру хірургічних хвороб очолював дійсний член Академії медичних наук СРСР, професор О.В.Мельников. Уперше в Радянському Союзі він заснував онкологічний диспансер та написав двотомне керівництво з онкології. З перших днів існування кафедри на ній працював і професор Ю.Ю.Вороной. Під його керівництвом ви-

вчалися проблеми патогенезу, клініки та лікування щочку. Професор Ю.Ю.Вороной вперше у світі виконав пересадку трупної нирки хворій з приводу гострої уремії. З 1944 по 1950 роки кафедрою хірургічних хвороб завідував заслужений діяч науки СРСР, професор О.К.Горчаков, який був у свій час головним ендокринологом МОЗ УРСР, відповідальним редактором журналу «Лікувальна справа», членом правління Всесоюзного наукового товариства хірургів. Тривалий час (з 1950 по 1968 роки) кафедрою керував професор Г.М.Гуревич. У роки війни він обіймав посаду головного хірурга військ Південно-Західного, Північно-Кавказького, Сталінградського, Південного та Прибалтійського фронтів. Тематика його досліджень різнобічна: проблеми щитовидної залози, переливання крові, злоскісних захворювань шлунково-кишкового тракту.

Значний внесок у розвиток вітчизняної терапії зробив завідувач кафедри внутрішніх хвороб, професор П.Ф.Фролов, який розробив нестандартний підхід до визначення патогенезу виразкової хвороби, перебігу гіпертонічної хвороби, дрібновогнищового інфаркту міокарду, проблем взаємозв’язку патології внутрішніх органів із захворюваннями зубощелепної системи та ротової порожнини. Терапевти Харківщини обирали його головою обласних наукових товариств терапевтів та кардіологів.

Нинішні працівники охорони здоров’я, співробітники клінічних кафедр ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» є прямими послідовниками вищезгаданих діячів медицини. Усім їм притаманні винятковий професіоналізм, висока працездатність, невичерпний науковий потенціал – якості, які зумовили їх значні досягнення сьогодні і які, безумовно, позначатимуться на рівні нашої медицини у майбутньому.

Сьогодні лікувальну допомогу мешканцям Полтави, Полтавської області та інших регіонів України надають 676 співробітників академії. З них 75 мають звання професора, 85 докторів наук, 172 доценти та 344 кандидати наук. Лікувальна робота здійснюється на 36 клінічних кафедрах академії, клінічних базах яких є 35 лікувально-профілактичних закладів м.Полтави, Полтавської та Чернігівської областей. Загальна кількість ліжкового фонду складає 6630 ліжок та 482 стоматологічних крісел. Тільки в 2010 році на клінічних базах було проліковано 25117 хворих у стаціонарах для дорослого населення, 8645 дітей, виконано 15465 оперативних втручань, в т.ч. складні видалення зубів, що складає 10% від усіх втручань з видалення зубів. Фахівцями академії прийнято і проліковано 264186 стоматологічних хворих, фахівцями лікувального профілю проведено 57453 консультацій.

Співробітники кафедри сімейної медицини і терапії, яку очолює заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор, ректор академії В.М.Ждан, розробляють нові методи діагностики, лікування і практичні рекомендації щодо терапії захворювань внутрішніх органів. Засоби впровадження нових методик оформлені більш ніж 176 актами впроваджень, патентами, інформаційними повідомленнями і доповідями на міжнародних конференціях. Рекомендації

кафедри забезпечують економічну ефективність нових методик, а саме, скорочення днів тимчасової непрацездатності і покращують якість життя хворих людей. Кафедра проводить плідну консультативно-лікувальну роботу в медичних закладах: Полтавській обласній клінічній лікарні ім.М.В.Скліфосовського, 2-й міській клінічній лікарні, ДЗ «Відділкова клінічна лікарня ст. Полтава» СТГО «Південна залізниця» і Полтавській ЦРЛ.

Відповідно до виконання державної програми «Здоров'я сільського населення» викладачі кафедри спільно з лікарями-інтернами проводять медичні огляди, надають лікувально-консультативну допомогу в медичних закладах віддалених сіл всіх районів Полтавської області. Співробітники кафедри брали активну участь у проведенні оглядів диспансерної групи працездатного віку хворих у поліклінічному відділенні 4-ої міської клінічної лікарні м. Полтави. Відповідно до графіків консультативних оглядів хворих викладачі кафедри разом з лікарями-інтернами і лікарями-курсантами виїжджають у Степнянську сімейну амбулаторію Полтавського району.

Співробітники кафедри виконують виїзди за викликами з територіального центру екстреної медицини та медицини катастроф.

Однією з найважливіших стратегічних проблем охорони здоров'я України завжди було збереження та зміцнення здоров'я сільського населення. Так, на виконання Указів Президента України від 28.01.1999р. «Про заходи щодо поліпшення умов функціонування закладів охорони здоров'я у сільській місцевості», від 07.12.2000р. «Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України», розпорядження Президента України від 13.09.1999р. «Про поліпшення проведення диспансерних оглядів та оздоровлення сільського населення» та з метою реалізації комплексних заходів, направлених на зміцнення здоров'я населення Полтавської області вперше в Україні фахівцями академії та обласних лікувальних закладів з ініціативи Голови Полтавської облдержадміністрації Є.Ф.Томіна, ректора академії академіка М.С.Скрипнікова, начальника Управління охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації В.В.Волченка, головного лікаря ПОКЛ ім. М.В.Скліфосовського В.М.Ждана та голови обласного осередку Аграрної партії П.А.Ківшика в січні 2001 року був складений перспективний комплексний план проведення медичних заходів на селі на 2001-2005 роки та розпочалися комплексні медичні обстеження жителів усіх 25 районів Полтавської області.

Обласний штаб по координації проведення диспансерних оглядів на чолі з першим заступником начальника УОЗ Полтавської облдержадміністрації В.П.Лисаком за участю фахівців Української медичної стоматологічної академії, проректора з лікувальної роботи та післядипломної освіти проф. Є.О.Воробйова та заступника декана факультету післядипломної освіти доц. І.М.Скрипника відпрацювали схему надання щотижневої інформації, схему листків обліку медичних оглядів та відбору хворих на лікування в умовах обласних установ і центральних районних лікарень.

До складу медичних бригад на першому етапі входили професори, доценти та досвідчені асистенти клінічних кафедр академії, провідні клініцисти лікувальних закладів обласного центру, клінічні ординатори та лікарі-інтерни з фахів «Терапія», «Педіатрія», «Хірургія», «Акушерство і гінекологія», «Офтальмологія», «Стоматологія», а також студенти

6 курсу медичного факультету, які у майбутньому будуть працювати в медичних установах цих районів.

Лікарі-інтерни та студенти 6 курсу медичного факультету академії були включені до складу бригад з метою соціальної адаптації до умов роботи за місцем призначення, що значно підвищує мотивацію навчання і передбачено індивідуальними планами лікарів в інтернатурі. Був налагоджений систематичний контроль за виконанням індивідуальних планів лікарями-інтернами з боку адміністрації академії та управління охорони здоров'я. Щотижнево в райони виїжджали проректор проф. Є.О.Воробйов, декан доц. Л.Г.Павленко, заступники декана – доц. І.М.Скрипник, доц. Г.М.Дубинська, зав. кафедрою – проф. Т.П.Скрипнікова, проф. М.М.Потяженко, відповідальна по УОЗ за інтернатуру О.І.Лаптева.

Обсяг обстежень, які проводили фахівці медичних бригад на першому етапі включає: загальний огляд терапевта з визначенням факторів ризику захворювань (паління, вживання алкоголю, стреси, шкідливі фактори зовнішнього середовища, надмірна вага), вимірювання артеріального та внутрішньоочного тиску, визначення гостроти слуху та зору, проведення електрокардіографії, флюорографії, маммографії, огляду гінеколога і хірурга. До складу бригад також були включені лікарі невропатологи, педіатри, окулісти, отоларингологи, урологи, дерматовенерологи, кардіологи, ендокринологи, лікарі функціональної діагностики, стоматолого-ортопеди, лікарі-лаборанти.

Кожному обстеженому були проведені загальний аналіз крові, сечі та визначення цукру у цих біологічних середовищах, при необхідності – ультразвукове дослідження органів черевної порожнини.

На другому етапі високоосвічені фахівці: професори і доценти клінічних кафедр академії, обласні спеціалісти наприкінці кожного тижня в умовах ЦРЛ проводили консультації хворих, що були відібрані на першому етапі медоглядів, за необхідністю проводилися екстрені та планові хірургічні втручання.

Керівниками бригад спільно з адміністрацією ЦРЛ був створений банк даних обстежених жителів, сформовані групи диспансерного нагляду за відповідними нозологіями.

На особливу увагу завжди заслуговувала саме проблема динамічного спостереження за станом здоров'я населення, оскільки у подальшому до диспансерної роботи будуть залучатися теперішні студенти та лікарі-інтерни, які з великою зацікавленістю і високою відповідальністю приймали участь у роботі бригад та лікарі, які проходили перепідготовку в академії з фаху «Загальна практика сімейна медицина» на базі кафедри сімейної медицини. А для лікарів дільничних та районних лікарень сумісна робота з фахівцями академії є своєрідною формою підвищення кваліфікації.

Ефективність лікувально-профілактичних програм у значній мірі визначається участю у них населення. Психологічна неготовність до обстеження і недостатня активність у реалізації лікарських рекомендацій знижують ефективність запланованих заходів. З цієї метою районними держадміністраціями проводиться роз'яснювальна робота серед населення шляхом залучення засобів масової інформації: радіо, телебачення та преси.

Складність проведення профілактичних оглядів, особливо населення сільської місцевості, зумовлена декількома обставинами: обмеженість коштів для їх

реалізації як з боку лікувальних установ, так і жителів села, відсутність необхідного технічного забезпечення в основній ланці охорони здоров'я – поліклініці чи амбулаторії сімейної медицини, які повинні переважно здійснювати диспансеризацію

По завершенні роботи у кожному районі фахівцями академії, обласними спеціалістами за участю органів державного самоврядування разом з місцевими медичними працівниками проводилися підсумкові науково-практичні конференції з обговоренням результатів роботи та відпрацюванням завдань по покращанню медичного обслуговування сільського населення.

Участь медиків Полтавщини у проведенні комплексних медичних оглядів є реальним втіленням у практику охорони здоров'я Міжнародної програми «Інтегральної профілактики хронічних неінфекційних захворювань» - СІНДІ, яка знайшла практичну реалізацію у Північно-Східному регіоні України, завдяки ініціативі та особистій підтримці директора Інституту терапії АМН України академіка АМН України і Російської АМН Л.Т.Малої.

Слід сподіватися, що спільна акція фахівців ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» та обласних лікувально-профілактичних установ області дозволили підвищити рівень медичного обслуговування та покращити якість життя сільського населення Полтавщини.

Значний обсяг лікувальної роботи виконується кафедрою педіатричного профілю. Так, колективом кафедри педіатрії №1 (зав. кафедрою, професор Траверсе Г.М.) сумісно з закладами охорони здоров'я Полтавської області з 2006 по 2010 роки виконувалась програма «Проблеми перинатальної асфіксії та шляхи зниження смертності, захворюваності та інвалідизації дітей Полтавської області». Результатом дії цієї програми стало значне зниження захворюваності дітей області на асфіксію з 58,2% до 33,37% за ці роки. Смертність від асфіксії відповідно зменшилася з 0,72% до 0,14%. За цей час проведено 24 нарад-семінарів для лікарів неонатологів, дитячих анестезіологів-реаніматологів. Проведено 12 семінарів-тренінгів в ЦРЛ області. Співробітниками кафедри доценти Похилько В.І., Ковальова О.М. приймали участь в розробці 5 державних стандартів за наказом МОЗ України.

В 2000 році за сприянням колективу кафедри на базі поліклінічного відділення №2 ДМКЛ створено міський центр підтримки природного вигодування, який в даний час очолює к.мед.н. Козакевич В.К., вона також з 2007 року є експертом ВООЗ із грудного вигодування та оцінки лікувальних закладів на статус «Лікарня доброзичлива до дитини». В центрі проводяться індивідуальні та групові заняття з вагітними жінками, консультації жінок-годувальниць, читаються лекції лікарям-педіатрам з питань природного вигодування.

Сьогодні здобутки кафедри педіатрії №2 (зав. кафедри проф.Крючко Т.О.) знайшли своє відображення у реорганізації надання медичної допомоги дитячому населенню у створенні перинатального центру на базі ПОДКЛ. Сумісними зусиллями акушер-гінекологів та педіатрів вдалося досягнути суттєвого зниження рівня перинатальної смертності, які протягом останніх 8 років динамічно знижувалися (у 2003 році – 8,9%, у 2010 – 6,0%) і, як правило, були нижчими від державних (2010 рік – 9,13%).

Наукові досягнення співробітників кафедри стали підґрунтям для створення багатьох практичних ре-

комендацій, навчальних посібників, впровадженнь нових методів діагностики та лікування в практичну роботу педіатрії. Нині колектив кафедри працює над тим, щоб майбутнє педіатричної галузі області, яке побудоване на досвіді напрацьованому десятиріччями, увінчалось не менш славетними успіхами у формуванні здоров'я нації.

Це один унікальний навчально-науково-лікувальний підрозділ у складі академії – Академічна стоматологічна поліклініка, яка надає висококваліфіковану спеціалізовану амбулаторну стоматологічну допомогу населенню Полтавської області та регіонів України за зверненням. У роботу стоматологічної поліклініки впроваджено сучасні методи ендодонції, реставрації зубів, застосовуються сучасні конструкції зубних протезів, виконується хірургічна підготовка ротової порожнини до протезування, пластика альвеолярних відростків, пародонтопластика.

Основний напрямок лікувальної роботи кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань (зав. кафедри проф. Каськова Л.Ф.) – розробка та впровадження сучасних методів профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей з факторами ризику різного віку з урахуванням вмісту фтору в питній воді, що проводились в рамках виконання ініційованої Президентом України «Програма профілактики та лікування стоматологічних захворювань на 2002-2007 роки» та продовжується в межах міської програми «Дитяча стоматологія на 2008-2012 роки у м. Полтава».

Співробітниками кафедри запропоновані та впроваджені карієс-профілактичні заходи для дітей, починаючи з моменту прорізування першого зуба до 3-х років, які призвели до редукації карієсу, що становить 85%. Використання остеотропних препаратів дало можливість підвищити резистентність твердих тканин та запобігти прогресуванню флюорозу постійних зубів у дітей.

Застосування у дітей, що мешкають у регіонах із різним вмістом фтору в питній воді, запатентованих способів профілактики з використанням полівітамінних комплексів та біологічно активних речовин, сприяло зниженню інтенсивності хронічного катарального гінгівіту за показником папілярно-маргінально-альвеолярного індексу на 63-65%. Доведена необхідність індивідуального підходу до профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань у дітей із хронічним гастродуоденітом, дисбактеріозом кишечника, лімфобласним лейкозом та лімфогранулематозом. Лікувальна робота співробітників кафедри спрямована на зниження показників стоматологічної захворюваності у дітей Полтави та Полтавської області.

За 20 років існування кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів (зав. кафедри професор Куроєдова В.Д.) співробітники-науковці з вищою категорією з фаху «ортодонтія» вилікували не одне покоління пацієнтів з різних регіонів України, провели профілактичні огляди понад 9 тис. дітей та підлітків із сільської місцевості. Кожен рік на кафедрі отримують ортодонтичну допомогу понад 15 тис. хворих.

Підготовлено більше 350 майбутніх ортодонтів України на циклі «Спеціалізація», всього навчання пройшли 2,5 тис. лікарів-курсантів. Для лікарів-ортодонти України видано друком 23 книги, серед яких найбільш популярними є «Кишеньковий довідник

лікаря-ортодонта» та «Атлас ортодонтичних апаратів».

Співдружність кафедри з ортодонтичною клінікою університету ім.І.Гуттенберга (Німеччина, м.Майнц) забезпечує її європейський напрямок роботи: проведено 23 міжнародних навчальних семінари, впроваджено 18 німецьких методик лікування, міжнародна наукова співпраця дає можливість щорічних доповідей на міжнародних конгресах ортодонтистів.

Лікувально-профілактична допомога населенню м. Полтави та Полтавської області здійснюється співробітниками кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів (завідувач кафедри, д.мед.н., професор Скрипников П.М.) за наступними напрямками: терапевтична, хірургічна, ортопедична стоматологія, стоматологія дитячого віку та ортодонтія. В процесі лікувальної роботи освоювалося нове обладнання та матеріали, розроблялись методики і технології їх застосування. Вони впроваджувались в практичну стоматологію шляхом проведення 12 Всеукраїнських конкурсів професійної майстерності лікарів-стоматологів «Шлях у світ майстерності» та конкурсів «Кращий лікар-стоматолог-профілактист». Протягом 20 років двічі на рік проводяться Міжнародні учбові семінари «Дент Арт». Працівниками кафедри одержано 28 деклараційних патентів на винаходи, впроваджено 61 нововведення, видано 29 методичних посібників.

Фахівці кафедри консультують пацієнтів на клінічних базах, відділеннях Полтавської обласної клінічної лікарні ім. М.В.Склясовського, а також під час планових виїздів на базові стоматологічні заклади міст Кременчука, Миргорода, Лубен, Гадяча та Чернігова. Так, тільки за 2010 рік було проконсультовано 15385 хворих.

Багато уваги в лікувальній роботі кафедри ортопедичної стоматології з імплантологією (завідувач кафедри, д.мед.н., доцент Дворник В.М.) приділяється дослідженням стану зубощелепної системи із виявленням функціональної патології, її суттєвості та методів діагностики, лікування, профілактики для реабілітації стоматологічних ортопедичних хворих.

Впровадження у зуболікарську практику різних функціонально обґрунтованих конструкцій протезів із застосуванням стоматологічних імплантатів, оцінка стану жувального апарату, аналіз, спільне розуміння логіки використання імплантатів із необхідним методичним та програмним забезпеченням сприяють ефективності протезування та ортопедичній реабілітації хворих.

Основними напрямками роботи кафедри акушерства і гінекології (зав.кафедри проф. Громова А.М.) є розробка методів, спрямованих на покращення репродуктивного здоров'я жінок, показників материнської та перинатальної смертності і захворюваності. З цією метою в практику охорони здоров'я впроваджуються новітні методи діагностики та лікування фонових і передракових захворювань шийки і тіла матки, септичних та гемостазіологічних ускладнень у гінекологічних хворих, роділь і породіль. Співробітниками кафедри втілюються інноваційні технології медицини плода. Широко використовуються сучасні методи

лапароскопічної хірургії, гістероскопія та радіохвильова деструкція шийки матки і ендометрію.

Під керівництвом першого зав. курсу урології проф. Пархомчука А.З. уперше в Україні впроваджені в клінічну практику між'язові розтини при операціях на нирках та сечових шляхах (1976), позадулонна простатектомія (1979), розроблений та вперше в Україні впроваджений в клінічну практику оригінальний метод ушивання сечових нориць у жінок (1980), спосіб лікування нефроптозу, трансуретральні резекції доброякісної гіперплазії простати (1994), ендоскопічне лікування стриктур уретри (2995), контакт-на нефро- та уретеролітолітична терапія (1996).

Під керівництвом зав. кафедри урології, д.мед.н., проф. Саричева Л.П. розроблено та вперше в Україні впроваджено в клінічну практику мінімально інвазивну лікувальну тактику при гострому знійному піелонефриті, перкутанні методи лікування абсцесу нирки, заочеревинного простору та передміхурової залози, внутрішнє та зовнішнє стентування нирок при обструктивному піелонефриті.

Найбільш вагомими результатами досліджень кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією (завідуюча кафедри, професор Дубинська Г.М.) в практичну охорону здоров'я узагальнені в методичних рекомендаціях «Діагностика та лікування лямбліозу», «Лікування, реабілітація і диспансерне спостереження хворих з опістхохорозом».

Зав. кафедри ендокринології проф. Бобирьовій Л.Є. в 2002 році за розробку на базі фундаментальних досліджень нових біотехнологій одержання клітинних і тканинних аллотрансплантатів присуджена Державна премія України. В 2004 році за серію наукових робіт «Цукровий діабет. Ускладнення. Розробка сучасних біотехнологій терапії і профілактики» призначена премія Академії медичних наук України.

Вагомий вклад у впровадження ендоскопічних технологій на Україні внесли співробітники кафедри оториноларингології (зав. кафедри проф. Безшапочний С.Б.).

Науковцями кафедр внутрішньої медицини №2 (зав. кафедри проф. Катеренчук І.П.) і нервових хвороб (завідуючі кафедри – проф. Грицай Н.М. і проф. Литвиненко Н.В.) одними з перших на Україні створений антигіпертензивний центр.

Існує тісний інтеграційний взаємозв'язок між діяльністю клінічних кафедр академії та практичною охороною здоров'я. Начальник Головного управління охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації Лисак В.П. викладає навчальну дисципліну «Організація охорони здоров'я»; перший заступник Курилко Ю.В. – патологічну анатомію; головний хірург ГУОЗ – доцент кафедри хірургії №2; головний лікар обласного кардіологічного диспансеру к.мед.н. Вакуленко К.Є. – співробітник кафедри внутрішньої медицини №2; головний лікар обласної клінічної психіатричної лікарні д.мед.н. Денєко М.О. – доцент кафедри психіатрії; головний лікар обласного центру профілактики ВІЛ-інфекцій та боротьби зі СНІДом Коршенко В.О. – доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією; головний лікар обласного клінічного шкірновенерологічного диспансеру Камєєв В.І. – доцент кафедри шкірних та венерологічних хвороб.